

Funded under the 'Citizens, Equality, Rights and Values programme 2021-2027' of the European Commission

Zwalczanie przemocy ze względu na płeć w UE

Prof. Sara De Vido - Uniwersytet Ca'
Foscari w Wenecji, Manchester
International Law Centre, Wielka
Brytania

Warszawa, 8 września 2023 r.

Università
Ca'Foscari
Venezia

Struktura prezentacji

- Podstawa: Konwencja stambulska (IC)
  - Orzecznictwo ETPC. Kilka kluczowych spraw. Konwencja stambulska jako środek interpretacji
- Przystąpienie UE do Konwencji stambulskiej (czerwiec 2023 r.):
  - Długa droga do Stambułu
  - Podpisanie Konwencji w 2017 r.
  - Opinia TSUE
  - Kwestie podstaw prawnych dotyczących decyzji o przystąpieniu
- Wniosek UE dotyczący dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej
- Przyszłość
- Podsumowanie

Konwencja stambulska (IC)

Kilka spostrzeżeń na temat Konwencji
stambulskiej: ratyfikacje, zastrzeżenia,
uprzedzenia.

Struktura Konwencji i definicje.

Zobowiązania prawne.

4 filary Konwencji.

Mechanizm monitorowania: GREVIO

ETPC: orzecznictwo

- Sprawy dotyczące przemocy domowej, w szczególności:
  - *Opuz przeciwko Turcji (2009 r.)*
  - *Talpis przeciwko Włochom (2017 r.)*
- Jak również ostatnie, które potwierdzają trend w kierunku afirmacji «testu należytej staranności» w sprawach dotyczących przemocy domowej (*Kurt przeciwko Austrii* w 2021 r. [Wielka Izba], *Landi przeciwko Włochom* w 2021 r., *De Giorgi przeciwko Włochom* w 2022 r.).
- Jednak w sprawie dotyczącej przemocy ze strony partnera, która nie dotyczyła nieletnich, *Germano przeciwko Włochom* (2023), Trybunał nie wykazał wrażliwości na płeć w ocenie eskalacji przemocy.
- Znaczenie stosowania Konwencji stambulskiej jako środka interpretacji.

Polityka UE w
zakresie
zwalczania
przemocy
wobec kobiet

Brak przemocy wobec kobiet w traktatach
założycielskich.

Nacisk na równość kobiet i mężczyzn.

Punkty wyjściowe w traktatach.

Deklaracja załączona do traktatu lizbońskiego.

Działania UE na rzecz zwalczania przemocy wobec
kobiet: rola miękkiego prawa.

Podpisanie Konwencji w 2017 r.

Dwie decyzje przyjęte w 2017 r. w sprawie podpisania:

Jedna w zakresie kwestii migracyjnych: Decyzja (UE) nr 2017/866 w sprawie azylu i zasady niewydalania

Jedna w zakresie kwestii prawa karnego: Decyzja (UE) nr 2017/865 w odniesieniu do spraw związanych ze współpracą wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych.

Kwestia podstawy prawnej.

Opcje w tamtym czasie: kompleksowa dyrektywa czy dyrektywy dotyczące różnych form przemocy?

Rola Parlamentu Europejskiego

- Dziesiątki rezolucji na ten temat (miękkie prawo). Przykłady:
  - Rezolucja PE z dnia 12 września 2017 r. w sprawie wniosku dotyczącego decyzji Rady w sprawie zawarcia przez Unię Europejską Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
  - Rezolucja PE z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie przystąpienia UE do Konwencji stambulskiej i innych środków zwalczania przemocy ze względu na płeć.
  - Rezolucja PE z dnia 16 września 2021 r. zawierająca zalecenia dla Komisji w sprawie uznania przemocy ze względu na płeć za nową dziedzinę przestępczości wymienioną w art. 83 ust. 1 TFUE (2021/2035(INL)).

Opinia TSUE 1/19 w sprawie ratyfikacji

- Trzy pytania:
  - wybór podstawy prawnej;
  - czy, a jeśli tak, to na jakich warunkach, Rada może lub nawet musi podzielić decyzję Rady o zawarciu umowy międzynarodowej na kilka odrębnych decyzji;
  - czy dopuszczalne jest, aby Rada czekała na wykryształizowanie się wspólnego porozumienia między państwami członkowskimi przed przyjęciem decyzji Rady o zawarciu umowy w imieniu UE.
- Nie jest to sprzeczne z ratyfikacją, ale jednocześnie nie jest pomocne.
- Kilka ogólnych uwag na temat opinii.

Przystąpienie Unii Europejskiej do Konwencji stambulskiej w 2023 r.

- Wszystkie państwa członkowskie UE podpisały Konwencję Stambulską, lecz Bułgaria, Czechy, Węgry, Łotwa, Litwa i Słowacja jeszcze jej nie ratyfikowały.
- Dwie rezolucje Parlamentu Europejskiego:
  - Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 10 maja 2023 r. dotycząca projektu decyzji Rady w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Konwencji stambulskiej w odniesieniu do instytucji i administracji publicznej Unii
  - Rezolucja ustawodawcza Parlamentu Europejskiego z dnia 10 maja 2023 r. dotycząca projektu decyzji Rady w sprawie zawarcia, w imieniu Unii Europejskiej, Konwencji stambulskiej w odniesieniu do kwestii związanych ze współpracą wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, azyłem i niewydalaniem
- Dwa akty w sprawie przystąpienia:

Decyzja nr. [2023/1076](#) w odniesieniu do kwestii związanych ze współpracą wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, azyłem i niewydalaniem oraz decyzja nr [2023/1075](#) w odniesieniu do instytucji i administracji publicznej Unii, opublikowane w dzienniku urzędowym następnego dnia. Weszły w życie 22 czerwca 2023 r.

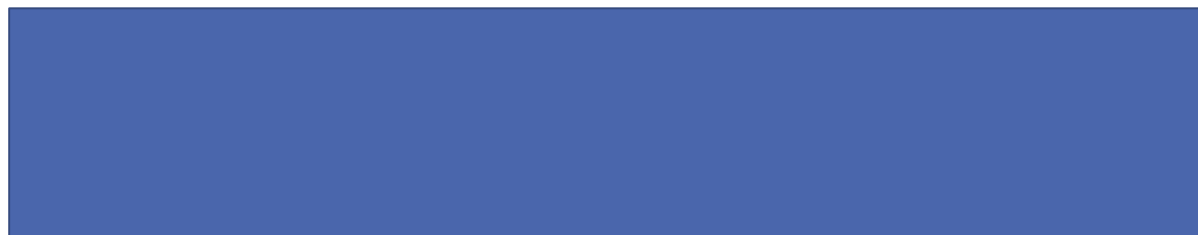
- Ograniczając nasz zakres do współpracy wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, azylu i *niewydalania*, decyzja Rady nr 2023/1076 opiera się na art. 82 ust. 2, art. 84 i art. 78 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu UE (TFUE). W porównaniu z decyzjami dotyczącymi podpisania w 2017 roku:
  - (i) kwestie prawne związane ze współpracą wymiarów sprawiedliwości w sprawach karnych, azylem i *niewydalaniem* zostały połączone w tej samej decyzji;
  - (ii) podstawa prawna art. 83 ust. 1 TFUE została usunięta w decyzji o przystąpieniu (podstawa prawna decyzji 2017/865 obejmowała zarówno art. 82 ust. 2, jak i art. 83 ust. 1 TFUE).

Podstawy prawne decyzji o przystąpieniu

Konsekwencje ratyfikacji

- Raportowanie do GREVIO: Kodeks postępowania określający ustalenia dotyczące wykonywania praw i obowiązków Unii Europejskiej i państw członkowskich na mocy Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Konwencja stambulska), 9 lutego 2023 r. <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6087-2023-INIT/en/pdf>
- Nawet w przypadku państw członkowskich UE, które nie ratyfikowały Konwencji, jej postanowienia będą wiążące dla wszystkich państw członkowskich w zakresie, w jakim wchodzi one w zakres kompetencji UE określonych w traktatach. Dotyczy to również postanowień Konwencji w sprawie migracji.
- W przypadku państw członkowskich UE, które nie są stroną Konwencji stambulskiej, konwencja ta może być wykorzystywana jako środek interpretacji obowiązujących przepisów prawa UE.

Wniosek UE
dotyczący
Dyrektywy w
sprawie
zwalczania
przemocy
wobec kobiet i
przemocy
domowej

Wniosek UE dotyczący Dyrektywy w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

- Przyjęcie wniosku poprzedził szereg badań.
- Komisja Europejska przedstawiła propozycję 8 marca 2022 r.
- Podstawy prawne: Artykuł 83 ust. 1 i art. 82 ust. 2 TFUE.

Przyczyna
leżąca u
podstaw
podstawy
prawnej

Dlaczego art. 83 ust. 1 i art. 82 ust. 2 TFUE?

Inne opcje: Artykuł 19 TFUE oraz/lub art. 83
ust. 2 TFUE.

Definicja wykorzystywania seksualnego i
przestępczości komputerowej.

(a) Przestępstwa, o których mowa w samej dyrektywie;

(b) akty przemocy wobec kobiet lub przemocy domowej uznane za przestępstwo na mocy innych instrumentów prawa Unii;

(c) wszelkie inne akty przemocy wobec kobiet lub przemocy domowej uznane za przestępstwa na mocy prawa krajowego.

Zakres
dyrektywy

Struktura dyrektywy

PRZESTĘPSTWA ZWIĄZANE Z
SEKSUALNYM WYKORZYSTYWANIEM
Kobiet I Dzieci ORAZ PRZESTĘPSTWA
KOMPUTEROWE

- Jakie przestępstwa? Gwałt, okaleczanie żeńskich narządów płciowych, cyberstalking, cybernękanie, udostępnianie intymnych lub zmanipulowanych materiałów bez wyrażonej zgody, cybernawoływanie do przemocy lub nienawiści, podżeganie, pomocnictwo i pogarda.

OCHRONA OFIAR I DOSTĘP DO
WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

- Indywidualna ocena potrzeb ofiar.

WSPARCIE DLA OFIAR

- Specjalistyczne wsparcie i ochrona dzieci będących świadkami przemocy.

SZKOLENIA

KOORDYNACJA I WSPÓŁPRACA

Co zawiera wniosek dotyczący dyrektywy

- Kryminalizacja niektórych (nie wszystkich) zachowań przewidzianych w Konwencji stambulskiej.
- Ochrona i znaczenie oceny ryzyka.
- Świadek przemocy.
- Szkolenie specjalistów.
- Współpraca wielu agencji.

ZGODNIE Z KONWENCJĄ ISTANBULSKĄ I ORZECZNICTWEM
ETPC.

Szerzej: Przemoc wspomagana przez technologie informacyjno-
komunikacyjne

Przemoc wspomagana przez technologie informacyjno-komunikacyjne.

Koordinacja tej dyrektywy z przyszłą dyrektywą w sprawie przeciwdziałania mowie nienawiści (jeśli zostanie włączona jako europejskie przestępstwo).

Wpływ tzw. porno zemsty i seksistowskiej mowy nienawiści na ofiary. Powody działania.

Rozważania na temat cyberprzemocy

Czego wniosek
nie zawiera

Szerszej definicja płci.

Rozdział Konwencji Stambulskiej
dotyczący migracji.

A co z przymusowymi małżeństwami,
przymusową aborcją, stalkingiem i
innymi?

Ewolucja
propozycji UE:
stan rzeczy

Poprawki Parlamentu Europejskiego i Rady do wniosku Komisji Europejskiej.

Przepis dotyczący gwałtu został usunięty.

Neutralność płciowa wniosku w jego obecnym kształcie: krytyczna ocena

Czy UE może zrobić więcej?

- Opcja europejskiego przestępstwa przemocy wobec kobiet ze względu na płeć (nie powiodła się).
- Opcja innych podstaw prawnych.
- Czy Komisja wymagała zbyt wiele od art. 83 ust. 1 TFUE?
- Trwająca debata.

Czy
potrzebujemy
obu -
przystąpienia
i dyrektywy?

Moja osobista opinia: TAK

Z wielu powodów, w szczególności:

- Procedura dotycząca naruszeń
- Poszerzenie zakresu samej Konwencji stambulskiej
- Koncentracja na koordynacji między instrumentami prawnymi

Podsumowanie

Ograniczenia prawne UE.

Ryzyko zbytniego rozszerzenia podstawy prawnej.

Zadowolająca, choć możliwa do udoskonalenia propozycja.

PYTANIE: Czy powinniśmy oczekiwać doskonałości, biorąc pod uwagę środowisko, w którym omawiany jest wniosek?

Dziękuję za
uwagę

Sara.devido@unive.it

- *Violence against women's health in international law* [Przemoc wobec zdrowia kobiet w prawie międzynarodowym], MUP, 2020 r. <https://www.manchesteropenhive.com/view/9781526124982/9781526124982.xml?rskey=zvLU3l&result=1>
- S. De Vido, L. Sosa, raport na temat kryminalizacji przemocy wobec kobiet, w tym przemocy wspomagananej technologiami informacyjno-komunikacyjnymi w 31 państwach europejskich <https://www.equalitylaw.eu/downloads/5535-criminalisation-of-gender-based-violence-against-women-in-european-states-including-ict-facilitated-violence-1-97-mb>
- Nadchodzące: S. De Vido i M. Frulli (red.), *Combating and preventing violence against women and domestic violence: a Commentary on the Istanbul Convention* [Zwalczanie i zapobieganie przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej], Elgar, 2023 r.